

Aan het College van Gedeputeerde Staten
p.a. directie RMW
Postbus 165
4330 AD MIDDELBURG

Betreft:
Advies inzake Ontwerp-
Omgevingsplan 2012 -
2018

Datum:
8 mei 2012

Geacht College,

Bij brief van 20 maart jl. heeft u SER-Zeeland verzocht advies uit te brengen over het ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2012 – 2018, over het daarbij behorende milieueffectrapport en over de ontwerp Verordening Ruimte Provincie Zeeland. In deze brief treft u ons advies aan, dat betrekking heeft op het ontwerp Omgevingsplan Zeeland. Waar het advies gaat over onderwerpen die ook in de Verordening Ruimte aan bod komen, geldt ons advies ook voor de ontwerp-Verordening. Overigens gaan wij ervan uit dat de Verordening Ruimte een correcte juridische vertaling is van de beleidsstandpunten in het Omgevingsplan. Wij hebben dit niet getoetst.

Op 4 november 2011 hebben wij een advies uitgebracht inzake de nota "Krachtig Zeeland", hetgeen de opmaat vormde voor het voorliggende ontwerp Omgevingsplan. In dat advies hebben wij de voor ons relevante onderwerpen en wensen op het gebied van de ruimtelijke ordening geformuleerd. De inhoud van het ontwerp Omgevingsplan hebben wij vooral hieraan getoetst. Wij hebben met instemming geconstateerd dat aan diverse opmerkingen van ons advies van 4 november jl. in het ontwerp Omgevingsplan tegemoet wordt gekomen.

Algemeen

SER-Zeeland vindt het ontwerp Omgevingsplan een goed leesbaar en realistisch rapport en is van mening dat het voorgestane ruimtelijke beleid van de provincie Zeeland kan bijdragen aan economische groei, ontwikkeling en innovatie in Zeeland. Met inachtneming van de opmerkingen in deze brief kunnen wij instemmen met de inhoud van het ontwerp Omgevingsplan. Het plan is ook een ambitieuze nota: de uitvoering ervan zal veel inzet van financiële en personele middelen vragen. Zijn die voldoende beschikbaar? Welke budgetten zijn er of moeten die nog "binnengehaald" worden? Een verdere uitwerking van par. 5.1. (Acties en inzet instrumenten) is noodzakelijk om meer zicht te krijgen op de haalbaarheid van de acties. Wij pleiten ervoor om de voortgang ervan periodiek te monitoren.

Haventerreinen en industrie (pag. 18)

U formuleert hier als één van de doelstellingen dat "in 2018 de Zeeuwse industrie toekomstbestendig is". Onduidelijk is wat precies bedoeld wordt met het woord "toekomstbestendig". Wij willen u verzoeken om dit begrip nader te omschrijven.

Een belangrijk aspect van duurzaamheid betreft de transitie naar een op groene grondstoffen gebaseerde biobased economy. Algemeen wordt erkend dat Zeeland erg kansrijk is op dit gebied gelet op de aanwezigheid van chemische industrie, de logistiek, de agrarische sector en de visserij. De omschakeling naar een groene economie is alleen maar te realiseren bij een goed draaiende (traditionele) economie. Ondernemingen moeten beschikken over voldoende financiële ruimte om investeringen in innovaties op het gebied van biobased economy te kunnen financieren en om de vaak lange periode tot aan de winstgevende verkoop van biobased producten te kunnen overbruggen.

Het voortouw van deze transitie ligt bij de ondernemingen, maar wij pleiten ervoor dat de Provincie Zeeland deze ontwikkeling met kracht blijft faciliteren. Niet alleen vanwege de duurzaamheids- en milieuaspecten, maar ook vanwege het feit dat deze ontwikkeling gepaard gaat met innovatie en vernieuwing en daardoor bijdraagt aan de versterking van de concurrentiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven. Wij doen een beroep op de provinciale overheid om:

a. vast te houden aan de uitgezette koers, zoals geformuleerd in het rapport "Agro meets chemistry", en deze koers full speed door te zetten.

b. haar lobbykracht optimaal in te zetten om beschikbare middelen in Den Haag, maar vooral in Brussel, naar Zeeland te halen.

c. meer ruimte te bieden aan het midden- en kleinbedrijf om aan te haken aan deze ontwikkeling. In het Omgevingsplan wordt de biobased economy vooral gerelateerd aan de Kanaalzone en aan de grote industriële ondernemingen die daar gevestigd zijn. SER-Zeeland mist in het omgevingsbeleid instrumenten om ook elders in Zeeland biobased ontwikkelingen te stimuleren. Gelet op de relatie met de agrarische sector ligt het voor de hand dat deze ontwikkelingen ook elders plaatsvinden. Omdat het belangrijk is dat de economische kansen van deze transitie optimaal benut worden is het nodig dat ook vanuit het omgevingsbeleid deze ontwikkeling gefaciliteerd wordt. Eerder hebben wij u al geadviseerd om door middel van pilot-projecten in het buitengebied (bijvoorbeeld in de vorm van minder wet- en regelgeving) de biobased economy te bevorderen.

Continue verbeteringspoor bij de bestaande bedrijven (pag. 18)

Enerzijds is hier sprake van "kaders van bestaande wet- en regelgeving" die het uitgangspunt vormen, anderzijds van het feit dat "de huidige milieukwaliteit" het uitgangspunt voor de omgeving is. In essentie gaat het hier over de vraag of landelijke en/of Europese wetgeving als referentie wordt genomen of dat in de zeehavengebieden Zeeuwse (lees: hogere) milieunormen worden gehanteerd. Deze vraagstelling is niet nieuw en was ook al aan de orde bij de vaststelling van het vigerende Omgevingsplan.

Gelet op de sterke internationale gerichtheid van de Zeeuwse zeehavens adviseren wij u om uit te gaan van de Nederlandse/Europese wetgeving op milieugebied en er dus geen Zeeuwse "kop" boven te zetten. Voor gebieden waar industriële en zeehavenontwikkelingen prioriteit hebben, zullen duidelijke keuzes moeten worden gemaakt. Compromissen op dit vlak zullen nooit optimaal werken. In het verlengde hiervan adviseren wij u ook om daar waar wet- en regelgeving hiervoor mogelijkheden biedt, medewerking (i.c. milieuruimte) te verlenen aan nieuwe bedrijfsactiviteiten, vooruitlopend op vrijkomende milieuruimte als gevolg van het continue verbeteringspoor.

Vaststelling van de beschikbare milieuruimte is dringend gewenst om aan potentiële investeerders in de zeehavengebieden in een vroegtijdig stadium duidelijkheid te verschaffen over wat wel en niet toegestaan is. Als die duidelijkheid ontbreekt kan dat ertoe leiden dat partijen die geïnteresseerd zijn in vestiging in Zeeland besluiten om zich elders te vestigen. Een en ander geldt natuurlijk ook voor uitbreidingsinvesteringen van gevestigde ondernemingen.

Bedrijventerreinen (pag. 21)

Concentratie en bundeling van bedrijven: u stelt voor om bedrijvigheid zoveel mogelijk te clusteren op bedrijventerreinen met de nadruk op ontwikkeling van de grootschalige terreinen: 80% van de toename van het areaal per regio vindt hier plaats. Omdat dit percentage van 80 ook in de Verordening Ruimte wordt genoemd vrezen wij dat dit percentage een eigen leven gaat leiden, terwijl wij er voorstander van zijn om dit getal van 80 meer als een richting/indicatie te zien, waarvan regionaal gemotiveerd afgeweken kan worden (maatwerk).

In de Verordening Ruimte is een kaart met grootschalige bedrijventerreinen toegevoegd. Een definitie voor het begrip "grootschalig" ontbreekt echter. Wij zouden in ieder geval ook de bedrijventerreinen De Poort in Rilland, Stampershoek in Oostburg, Deltahoek in Breskens en het bedrijventerrein bij St. Maartensdijk aan deze kaart willen toevoegen.

Al een aantal jaren wordt door Zeeuwse overheden in Midden-Zeeland gezocht naar een nieuwe locatie voor watergebonden bedrijvigheid. De behoefte hieraan is onder meer ontstaan doordat gemeenten bestaande natte bedrijventerreinen hebben getransformeerd tot woonlocaties zonder passende alternatieve bedrijvenlocaties beschikbaar te stellen. Ondanks de toenemende vraag vanuit het bedrijfsleven, is er helaas nog steeds geen zicht op een nieuw watergebonden bedrijventerrein. Wij adviseren u dan ook om een actiepunt toe te voegen op pag. 22: "Aanwijzing van een watergebonden bedrijventerrein in Midden-Zeeland".

Met u zijn wij van mening dat het belangrijk is dat de kwaliteit van de bedrijventerreinen zo goed mogelijk aansluit bij de wensen vanuit de markt. Door tijdig te investeren in beheer en onderhoud van bestaande bedrijventerreinen kan voorkomen worden dat de markt geen belangstelling meer heeft in vestiging op deze terreinen. Bij de start van nieuwe bedrijventerreinen kunnen hierover goede afspraken gemaakt worden. Ook in Zeeland zijn er verouderde bedrijventerreinen die te kampen hebben met achterstallig onderhoud. Hoewel wij op zich uw ambitie om in de periode tot 2018 100 ha bedrijventerrein in herstructurering te nemen onderschrijven, zijn wij benieuwd naar de financierbaarheid daarvan, temeer daar het Rijk dit niet meer als een nationale verantwoordelijkheid beschouwt. SER-Zeeland is graag bereid om desgevraagd u te adviseren over de (financiële) mogelijkheden van herstructurering als vorm van publiek-private samenwerking.

Verblijfsrecreatie (pag. 29)

Het ontwerp-Omgevingsplan introduceert de Recreatiekansenkaart. De kaart is opgesteld met als doel de toeristisch-recreatieve potenties van Zeeland optimaal te benutten. Deze kaart richt zich vooral op de kustgebieden en enkele specifieke locaties aan de Deltawateren, terwijl Zeeland ook elders veel meer toeristische mogelijkheden heeft. Grote gedeelten van bijvoorbeeld Zeeuws-Vlaanderen, van de Bevelanden en van Walcheren zijn niet "ingekleurd". Betekent dit dat in deze gebieden geen nieuwe toeristische ontwikkelingen van enige schaalgrootte meer mogelijk zijn? Daarbij komt dat de aangeduide locaties nog niet getoetst zijn aan regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld Natura 2000. Er moet maar afgewacht worden of de aangeduide locaties op de Recreatiekansenkaart daadwerkelijk kansrijk zijn. Wij adviseren u dan ook om het gebruik van de Recreatiekansenkaart in het Omgevingsplan te heroverwegen.

Voorzieningen (pag. 32)

Voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemingen en inwoners zijn voorzieningen van groot belang. Juist in een provincie met een relatief laag inwoneraantal en relatief kleine steden is samenwerking en afstemming op dit terrein noodzakelijk. Alleen op die manier kan een suboptimaal voorzieningenniveau voorkomen worden. De samenwerking van de vier Zeeuwse steden (Z4) met steun van de Provincie Zeeland spreekt ons bijzonder aan. Wij gaan ervan uit dat in die samenwerking het Zeeuwse belang voorop staat. Z4 is belangrijk voor alle Zeeuwse inwoners en ondernemingen. De stedelijke samenwerking holt de leefbaarheid en de vitaliteit van het landelijk gebied niet uit, maar kan deze juist versterken door de voorzieningen in de steden goed bereikbaar te maken voor de plattelandsgemeenten. Een goed openbaar vervoerssysteem en goede infrastructuur zijn daarvoor essentieel.

Detailhandelsvoorzieningen zijn een belangrijk onderdeel van het voorzieningenniveau. Juist in een periode dat de positie van de detailhandel sterk onder druk staat door o.a. de snel toenemende verkopen via Internet, de schaalvergroting en de teruglopende consumentenbestedingen dient er zorgvuldig omgegaan te worden met de detailhandelsstructuur. Afstemming tussen gemeenten over majeure detailhandelsontwikkelingen en over het te voeren detailhandelsbeleid is nodig om ongewenste uitholling van de detailhandel te voorkomen. Er dient daarom terughoudend omgegaan te worden met het toestaan van detailhandel op locaties die afbreuk doen aan de positie van de binnensteden. Wij ondersteunen daarom het provinciale detailhandelsbeleid, zoals dat op pag. 32 van het Omgevingsplan is geformuleerd. Wij hebben ook met instemming kennis genomen van de limitatieve lijst met pdv-locaties in Zeeland en van het feit dat op deze locaties geen ruimte is voor detailhandel in dagelijkse boodschappen en recreatief winkelen. Ook de maximering van het percentage (inhoudelijk gerelateerde) detailhandel (5%) bij leisurevoorzieningen heeft onze ondersteuning.

Landbouw (pag. 35)

Mede onder druk van een veranderend EU-landbouwbeleid zal de landbouw nog meer op zoek moeten naar innovaties, naar nieuwe gewassen en naar verbreding. De uitgangspositie van de landbouw in Zeeland is goed. Ontwikkelingen als groene grondstoffen voor biobased economy, zilte teelten en een verbrede landbouw (toerisme, zorg en kinderopvang) zijn voorbeelden van de wijze waarop hier al door de sector wordt ingespeeld. Het is belangrijk dat in het nieuwe Omgevingsplan aan de landbouw voldoende ruimte wordt geboden om te innoveren en dat deze noodzakelijke ontwikkelingen ook door het ruimtelijke ordeningsbeleid van de provincie worden gefaciliteerd. In verband daarmee adviseren wij u om meer mogelijkheden toe te staan voor covergisting en andere biobased toepassingen bij landbouwbedrijven en andere bedrijven in het landelijk gebied. Deze

mogelijkheden worden in het ontwerp Omgevingsplan nog teveel beperkt tot ontwikkelingen die “qua aard, schaal en omvang passen bij de agrarische aanverwante bedrijfsvoering”. Juist in een regio die zich sterk maakt voor biobased ontwikkelingen zou sprake moeten zijn van een meer stimulerend beleid.

Woningbouw en herstructurering (pag. 45)

In de figuur op pag. 6 van het Omgevingsplan is aangegeven dat bij ongewijzigd beleid over een jaar of vijf de bevolkingsomvang van Zeeland zal teruglopen. Wij zijn dan ook ingenomen met het feit dat uw College inzet op versterking van de economie, van het vestigingsklimaat en van de ruimtelijke kwaliteit, waardoor het zeker niet vanzelfsprekend is dat deze bevolkingsprognoses bewaarheid worden. Gemeenten en ondernemers (met name banken en makelaars) zetten zich met succes in om Zeeuws-Vlaanderen als interessant woongebied onder de aandacht te brengen van de Vlamingen. Het is belangrijk dat de Provincie Zeeland aanhaakt bij deze initiatieven en zich in Den Haag sterk maakt voor het opheffen van fiscale belemmeringen, die deze ontwikkelingen in de weg staan. Tegen deze achtergrond betreuren wij het zeer dat onlangs door de Rijksoverheid besloten is om het Bureau Belgische Zaken te sluiten. Een dergelijk besluit past niet in de toenemende belangstelling van Vlamingen voor de regio.

Ook het beleid om meer ruimte te bieden aan landgoederen heeft onze steun omdat dit bijdraagt aan het aantrekkelijk(er) maken van Zeeland als woonregio.

Het principe van verevening (pag. 81)

SER-Zeeland is voorstander van een goede landschappelijke inpassing van rode functies, waaronder de recreatie. Bij de opstelling van het vigerende Omgevingsplan is verevening onderdeel geworden van het ruimtelijk beleid van de Provincie Zeeland. De motivering daarvan lag in de opvatting dat voor de extra ruimte die aan de verblijfsrecreatiesector geboden werd, een extra investering van de ondernemer in de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving acceptabel was. Vanwege de daarmee gepaard gaande kosten is een belangrijk nadeel van deze regeling het feit dat kwaliteitsinvesteringen in het bedrijf moeilijker van de grond komen. Volgens SER-Zeeland is er nu een grote economische noodzaak dat recreatie-ondernemers gestimuleerd worden om te investeren in kwaliteitsverbetering van hun bedrijf. Dat draagt bij aan een extra impuls van de sector aan de regionale economie. Daarin past geen heffing voor investeringen in de ruimtelijke kwaliteit.

Graag zijn wij bereid de inhoud van ons advies nader toe te lichten.

Vriendelijke groeten,



L. Ezinga,
voorzitter.